11 XII 70

EESTI PÄEVALEHT

ESTNISKA DAGBLADET
12. aastakäik
Toimetaja Juhan Kokla
Vastutav väljaandja
(ansv. utg.) Hans Schöier
Peatoimetus ja talitus:
EESTI MAJAS, Stockholmis,
sissekäik, Kocksgränd 3
Aadress: Box 16320
103 26 Stockholm 16
Telefon: 21 84 46
Toimetus Eskilstunas:
Toimetaja Jüri Aus
Aadr.: Eesti Päevaleht, Box 120,
631 02 Eskilstuna. Tel.: 016/14 77 72
Tellimispostgiro nr. 28550
Tellimishinnad:
Aasta .... kr. 155:—
Termin (4 kuud) .... kr. 56:—
Kuu .... kr. 15:—
Kuulutusehind 75 ööri mm.
Ärikuulutused 1 kroon mm.
Eskilstuna-Kurirens Tryckeri AB
Eskilstuna 1970

Eskilstuna-Kuriren
Laupäeval, 28. novembril 1970
Upplaga C
Nr. 276 (3560)

Borasi Eesti Seltsi Naisring korraldas 21. novembril mardipeo kohaliku koonduserakonna mugavates ruumides. Piltidel üleval loteriilaud, kus esimestena õnne proovivad (vasakult) A. Susi ja E. Tüli, keskel loteriilaua korraldaja pr. E. Veervald ja paremal G. Mänd ühe padjaga, mis kuulus naisringi liikmete poolt valmistatud paljude käistöövõitude hulka. All peost osavõtjaid. (Foto Köster).

"LÄBIRÄÄKIMISTE AJASTU" KÜLMA SÕJA UUEKS FAASIKS

(VE) — Milliseid võimalusi ja väljavaateid on Ühendriikide president Nixonil tema poolt sageli allakriipsutatud uue rahvusvahelise miljöö rajamiseks, kus tülid ja võimalikud relvastatud kokkupõrked asendatakse nn. "läbirääkimiste ajastuga?" Presidendi uut poliitikat ning väljavaateid selle õnnestumiseks on analüüsinud paljud rahvusvahelised eksperdid, nende hulgas ka tuntuimad Inglismaa N. Liidu olukordade ja välispoliitika spetsialiste Malcolm Mackintosh, kes töötab Londonis Strateegiliste Uurimuste Instituudis nõuandjana ning on respekteeritud lektor Euroopa ja Ühendriikide ülikoolides. Malcolm Mackintosh, kes tegutses Teise maailmasõja ajal Briti sideohvitserina N. Liidu punaarmee juures, on president Nixoni poliitika suhtes täielikult pessimist ja põhjendab oma seisukohti allpool kokkuvõtlikult toodud jutuajamises, mis oli antud Ühendriikide ajakirjale "U.S. News & World Report".

Malcolm Mackintoch mainib sissejuhatuseks, et tema arvates pole "läbirääkimiste ajastut" üldse eksisteerinud kuigi seda on püüdnud deklareerida Ühendriikide välispoliitika praegused juhid.

Venelased ei ole huvitatud läbirääkimistest rahu ja stabiilsuse saavutamiseks ning nende arusaamise kohaselt on rahvusvahelised nõupidamised neile ainult üheks vahendiks oma eesmärkide saavutamiseks — täpselt samuti nagu mõni ristleja Vahemeres või uus strateegiline rakett.

Kui venelased on praegu valmis Ühendriikidega ühel või teisel juhul läbirääkimisi pidama, siis on neil ainult kaks eesmärki — uurida mõne suurema kriisi esilekerkimisel USA valitsuse täpseid siesukohti ja saavutada läbirääkimistel oma vastastelt kontsessioone.

N. Liit on saavutanud strateegiliste tuumarelvade alal võrdse seisu Ameerika Ühendriikidega, mille tulemusena venelased on kaitstud nagu mingisuguse vihmavarjuga tuumasõja vastu. See olukord annab neile võimaluse kasutada igasuguseid kombinatsioone oma poliitiliste ambitsioonide saavutamiseks ja mõjupiiride laiendamiseks.

Läbirääkimised moodustavad sellest vaatekohast lähtudes venelaste käes ühe pealetungi relva koos

Järg. lhk. 2

Häda jaapanlastega turistina välismaal

TOKIO — Jaapani valitsust hakkavad alarmeerima asjaolud, mis paljudele teistele inimestele olid juba ammu teada. Nimelt ei pea jaapanlased, kes reisivad turistidena lääneriikides ennast kuigi hästi üleval. Tihti on nende käitumine lausa shokeeriv. Samuti ilmneb, et paljud naiivsed jaapanlased satuvad välismaal kelmide küüsi, kes neilt raha välja petavad. Viimasel ajal on rahvusvahelisele turismiühingule teatatud järgmistest asjadest,mis välismaal liikuvate jaapanlaste juures silma torkavad:

Jaapani mehed võtavad tihti avalikus kohas oma püksid lahti, et saada kätte erilisse vöörihma peidetud rahakotti.

Jaapani turistid Havais, San Franciscos ja Los Angelesis õiendavad oma loomulikke tarbeid otse tänaval. See on tavaliseks nähtuseks Tokois, millele keegi tähelepanu ei pööra, kuid ennekuulmatu teguviis Ameerika suurlinnades.

Jaapani mehed näpistavad ettekandjad ja püüavad neile kätt ümber panna.

Saksamaal tegi üks jaapanlaste grupp lõkketule vagunipõrandale liikuvas rongis ja keetsid sellel nuudleid.

Jaapnalased ühes Honolulu hotellis kasutasid paberikorve selleks, et valada endile Jaapani kombe kohaselt vannis vett kaela. Sel teel ujutasid nad üle oma toa, kõrvaltoa ja otse all oleva hotellitoa. Põrandate ja lae kuivatamiseks kulus hotellipersonalil mitu päeva.

Lääneriikides valitseb põhimõte — daamidel on eesõigus. Jaapani turistid aga ei hooli sellest midagi, vaid lükkavad naised hoolimatult eest ära kui nad liftidesse, bussidesse või rongidesse trügivad.

Jaapani turistid on tihti püüdnud tuua avalikke naisi esmaklassilistesse hotellidesse.

Jaapanlased on purjus olekus äärmiselt tülikad. Jaapanis ei omistata sellele tähelepanu, kuna lähtutakse seisukohast, et purjus inimene ei ole oma sõnade ega tegude eest vastutav. Alles mõni aeg tagasi kehtis koguni seadus, mille kohaselt ei võetud vastutusele isikut, kes purjus olekus teise tappis. Vaevalt ollakse kuskil mujal maailmas niivõrd sallivad joodikute vastu kui Jaapanis.

Miks jaapanlased välismaal endist nii halva mulje jätavad, oleneb mõningal määral ka sellest, et paljud turistid on lihtsad taluinimesed, kes said järsku rikkaks kui nad müüsid oma riisipõllud tööstusfirmadele. Maahinnad Jaapanis tõusevad tohutu kiirusega, sest tööstus laieneb pidevalt, kuid ruum jääb kitsaks.

Liikumisi läbi raudeesriide

Okupeeritud kodumaa propaganda järele oli Rootsis venna juures Joann Söber, sugulase juures Ülo Hendrikson ja Juta Omalas, venna juures Magda Silberberg, sugulaste juures Maia Koolberg ja Virve Vares, venna juures Hilma Petrova, Ludmilla Säde ja Rosine Linholm, sugulaste juures Johanna ja Vassili Grigorjev, Harald ja Leida Suuder, venna juures Miralda Paris ja poja juures Alma Grube.

Ameerikas viibisid venna juures Valdeko ja Helju Leeto ja Peeter Tall. Kanadas oli õe juures Serafima Urussova ja poja juures Ida Johanna Raja.

Lääne-Saksamaal külastasid õde Edgar Kullinkov ja Hedvig Saaremaa. Ida-Saksamaal olid Armilla Pullman ja Piia Mall Orb. Inglismaal oli sugulaste juures Killu Puusepp ja õe juures Bernhard Lundpere. Austrias viibis õel külas Aino Müller. Poolas elavaid sugulasi külastasid Irina Aigro ja Svetlana Aigro. Soomes olid sugulaste juures Lia Ruus, Ida Eimra ja Maria Elvest ja venna juures Laila Toivonen.

Rootsist sõitsid Tallinna Elvine Holmile külla tütar abikaasaga ja Adelaide ja Robert Källule poeg abikaasaga.

Eesti teenistus Hägerstenis jõulupühadel

Hägersteni Eesti koguduse eestikeelne jumalateenistus Uppenbarelsekirikus Bäckvägenil surnutepüha puhul õnnestus hästi, kuna kirikulisi saabus tugevasti üle paarisaja. Jumalateenistusel tehti teatavaks, et jõulu laupäeval korraldatakse kell 14 päeval samas kirikus ka eestikeelne jõulujumalateenistus, kus nagu seekordki, jutlustab koguduse kommminister Artur Kõdar.

Algatuse eestikeelseks surnutepüha jumalateenistuseks oli teinud Hägersteni koguduse peaõpetaja Kjell-Gunnar Egerup, kes avas ka teenistuse rootsikeelse sissejuhatusega. Ta oli ilmselt liigutatud suurearvulisest eestlaste tulekust kirikusse ja tänas selpuhul meie kaasmaalasi,kes nii suurel arvul olid ilmunud tema kutse peale.

Op. Kõdar pidas jumalateenistuse, võttis armulauale ja õnnistas kogudust. Organistina toimis Priit Ardna.

Pildikeeld Jakob kirikus

Stockholmi Eesti ev. lut. koguduse teadete viimases numbris, mille esiküljel on kirikus võetud pilt peapiiskop Johan Kõpu matusetalitusest (vaimulike jumalagajätt), loeme tagaküljelt: "On palutud võtta teatavaks, et pildistamine kirikus on lubatud ainult väljaspool jumalateenistust ja ametitalitust". Kuuldavasti on vastava korralduse teinud Jakobi rootsipoolsed kirikuvõimud.

Inglismaa Eestlaste Ühingu Kultuurikomisjon on kutsunud tänavuse raamatukuu patroonideks naiskirjanikud Helga Nõu Rootsist ja Elin Toona USA-st. Nendest on Elin Toona kauemat aega elanud Inglismaal. Kultuurikomisjon märgib, et valikuga ei ole ainult tahetud noori autoreid austada, vaid võita nendele Inglismaal ka uusi lugejaid. Pildil Helga Nõu oma kodu juures Uppsala lähedal.

Dokumente Kremli terrorist saabub üha rohkem läände

BERN (EPL kaastööliselt) Nõukogude Liidus sunnitööl viibivate poliitiliste vangide olukorda uurivad Londonis töötab "Amnesty International", Pariisis töötab "Rahvusvaheline Inimõiguste Komitee" (asutati aastal eestvõttel) ning Shveitsi ajalehed1969 akadeemik Maurice Genevoisi "Die Weltwoche" ja "Der Bund". Kõigi nende organisatsioonide valduses on rohke hulk dokumente ja kirju, mis kirjeldavad vangide olukorda Nõukogude Liidus. Kuid ei puudu ka Venemaalt pärinev põrandaalune kirjandus (broshüürid ja bülletäänid), milledes Nõukogude Liidu opositsioon kirjeldab süsteemi poolt teostatavat terrorit, mis haarab kõik rahvakihid.

Nende dokumentide hulgas, mis läänes kasutada, on üks tähtsamaid vene baptistide kiri "Kõigile kristlikele kirikutele ja kõigile kristlastele maailmas". Sellel kirjal on 62 allkirja ja ta saadi läänes 1969 aasta lõpul.

Ühes kirjaga saadi ka mõned vene baptistide põrandaaluse ajakirja numbrid. Kirjas kõneldakse usklike vaenamisest Nõukogude Liidus, usutalituste keelamisest ja takistamisest ning vaimulike saatmisest kas asumile või sunnitööle.

Kirja lisana esineb nimekiri näitab, et baptisti vaimulikest viibib sunnitööl üle 170 isiku. Nende kõigi kohta esitatakse täpsed andmed: nimi, sünniaeg, rahvus, arreteerimise aeg, karistuse määr ja liik ning koht, kus karistatu viibib sunnitööl.

Dokumentide hulgas ei puudu ka selle kirja koopia, mille karistuslaagris viibivad intellektualistid (Leonid Borodin, Juri Galsnkov, Juri Iwanov, Alexander Ginsburg, Viktor Kaenynsch, Wjatscheslav Platonov ja Mihhail Sado) saatsid ühiselt seltsimele silmapaistvale nõukogude kultuurielu juhile.

Selles kirjas näitavad need intellektualistid, et alates suvest 1966 inimeste vool karistuslaagreisse pidevalt suureneb. Ka märgitakse selles kirjas, et nõukogude karistuslaagrite peamine ülesanne on mitte inimeste meelsuse "parandamine" ja ümberkasvatamine, vaid kõigi vangide vaimne ja füüsiline invaliidistamine.

Pariisis töötav Rahvusvaheline Inimõiguste Komitee sai suvel 1970 Moskvast kirjanik Natalja Gorbanewskaja saatuse kirjelduse. Ta protestis Punasel väljakul Tshehhoslovakkia okupeerimise vastu ja oli üks organisatsiooni "Initsiatiivgrupp

Järg. lhk. 2.

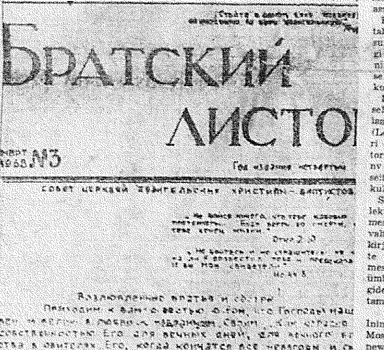

БРАТСКИЙ
ЛИСТО
№3

СОВЕТ ЦЕРКВЕЙ ЕВАНГЕЛЬСКИХ ХРИСТИАН-БАПТИСТОВ

"Bratskii Listok" — baptistide käsitsipaljundatud illegaalne jumalasõnakuulutaja.

Mineviku varamust:

Vanimad eesti raudesemed

Eesti rahva esiajaloos ühte suurimat arenemisjärku tähistab varane rauaaeg. Selle all mõistetakse üldiselt Perioodi, mille algus langeb ühte kohaliku rauatöötlemise algusega ja lõpeb siis (sajandeid hiljem), kui raudesemed kujunevad muististes niivõrd tavalisteks, et rauatöötlemise olemasolu ei vaja enam teaduslikku tõestust.

Teatmeteosed näitavad, et esimesed rauast (arvatavasti meteoriit-rauast) esemed pärinevad Lähis-Idast 3. aastatuhandest enne Kristust. Kuid päris rauaaeg algas sealgi umbes 12—13 sajandit enne Kristust. Järgnevate sajandite jooksul levis rauasulatamise oskus aegamisi põhja poole Euroopa pronksikultuuriga rahvaste hulka. Nii ka praegusele Eesti territooriumile.

Meie vanimad raudesemed (üks rauast käevõru, kaheteraline mõõk ja üks raske lõõgirist) pärinevad umbes aastast 500 enne Kristust. See on daatum, mis meie arheoloogilisse kirjanduses tähistab rauaaja algust Eestis. Need esemed leiti Virumaalt ühest Lüganuse-Jäbara kivi-kirst-kalmest.

Võrdlev ülevaade näitab, et meie vanimad raudesemed kopeerivad tol ajal Põhja- ja Kesk-Euroopas levinud vorme. See on küllaldane põhjus küsimuseks: kas need esemed sattusid Eestisse kaubavahetuse teel? Vastus võib olla nii jaatav kui eitav, sest ka pronksiajal valmistati Eesti alal metallesemeid (leitud koos valamisvormidega), mis kopeerivad teiste metallikultuuriga rahvaste hulgas levinud vorme.

Millal Eesti alal tehti üldse esimene tutvus rauaga, ka sellele küsimusele suudavad teadlased anda ainult umbmäärase vastuse. Teame, et esimese aastatuhande (enne Kristust) esimestel sajanditel (sellega pronksiajal) oli Eesti territooriumil elavail hõimudel tihe läbikäimine Skandinaaviaga.

Seal aga levisid siis juba raudesemed. Sellega on väga tõenäoline, et esimese tutvuse rauaga tegid Eesti asukad just skandinaavlaste kaudu, kelledelt (keeleteadlaste seletusel) laenati ka meie sõna — raud.

Arvata võime, et Eesti alal sai raud tuttavaks enam-vähem samal ajal kui Skandinaavias — umbes 5 sajandil enne Kristust. Kuid nii varu raualeide meil siiski ei ole. Ei ole kahtlust, et esimesest tutvusest möödus kindlasti tükk aega, enne kui rauda hakati kohapeal sulatama või kui see hakkas majanduses mingit arvestatavat osa etendama.

Andmed Eestist kõnelevad sellest, et seal avastati paaril viimasel aastal rida vanu rauasulatuse kohti. Üks neist asub Tallinnast lennuleenul umbes 12 km kaugusel Jüri kiriku lähedal.

Seal leidub põldudel rida kalmetena arvestatavaid kivikangruid. Kui maaparanduse käigus lõhuti üks maastikul kõige madalamal asuv ja soisele heinamaale (endisele soole) kõige lähem kivikangur, siis selle aluse läbikaevamisel leiti hulgaliselt rauaräbu, toorsaa-jäätmeid, saviga üle määritud sulatusahju tükke koos savinõutükkidega.

Ka leiti samast mõned harsmuna-

Järg. lhk. 2.

Stockholmi Eesti Algkooli jõulupeo ettevalmistused on täies hoos. Ao Vaks (paremal) on ka seekord kirjutanud jõulutüki ja lavastab selle. Pildil instrueerib ta üht oma noortest näitlejatest. Jõulupidu toimub pühapäeval, 13. detsembril kell 14.30 Skanstulli gümnaasiumi aulas, kus ka varem jõulupeod on toimunud. (Foto Tippo).

EPL *28. novembril 1970*

KELLE VASTU?

Eestlaste tegevuses ja võitluses oma rahva ja kodumaa õiguste eest on mõnigi kord tekkinud lahkarvamisi probleemis, kelle vastu võitluse õieti peab suunatud olema. Kas kommunismi vastu, millise süsteemi ohvriks kodumaa on langenud ja milline on põhjustanud küüditamised, massmõrvad ja ajaloo põhjalikuma ikestussüsteemi või siis Venemaa vastu, millise ajalooline imperialism on Eestit kütkeis hoidnud varem ja millist imperialismi uutes vormides jätkab kommunistliku Venemaa rezhiim? Rezhiim, milline kõige oma väljendatud "internatsionaalsuse" juures siiski kasutab eeskätt venestusrelva vähemusrahvaste hävitamiseks.

Need, kes soovitavad võitlusest eemaldada kommunismi, põhjendavad seda eeskätt sellega, et demokraatlikus läänemaailmas on kommunismil õnnestunud säilitada n.n. salongikõlbulikkus vaatamata teadmisele, et see äärmuslik ühiskondlik suhtumus on põhjustanud tohutuid kannatusi, miljonite surma jne. Need ohvrid on kuidagiviisi "andestatud", sageli väidetes, et iga revolutsioon, ka sotsiaalne, nõuab oma ohvreid — tegelikuks põhjuseks on muidugi asjaolu, et kommunismi suurriik N. Liit lääneliitlastega oli sõjas ühel poolel ja pärast võitu töötas end vägivaldsete võtetega üles teiseks maailma suurvõimuks, keda kogu maailm tema aatomrelvade pärast respekteerib ja kellele ka selle tõttu rahvusvaheliselt tõsiseid etteheiteid ei tehta, mida ta kogemuste kohaselt võiks pahaks panna. Sugulasvägivald natsismi näol on jäänud maailma avalikkuse ainsaks võikaks mälestuseks, kuna Hitler sõja kaotas, tema paarimees Stalin aga võitis.

Kõige selle tulemuseks on kommunismile "vastutusvabaduse" andmine kõikides demokraatiates ning vastava partei sallimine rahvaesindustes samaväärsena teistega. Rootsis näiteks saavutasid kommunistid viimastel valimistel koguni kaalukeele rolli ning selle tõttu ähvardab kaduda koguni vana julgeolekutehniline traditsioon, mis hoidis kommunistid riigipäeva eluliseist komisjonidest eemal, kus tegemist mitte ainult ei ole riigi huvidega vaid sageli koguni ka riigisaladustega. Samal ajal on kommunistlikud ideed massmeediumide kaudu saanud uue oreooli ning kaldutakse vaatama kõiki neid, kes julgevad kommunismi minevikku ja ka vägivaldset olevikku meenutada, mingeid progressi vaenlasi. Antikommunismist on isegi tehtud mingi uus "fashistlik" mõiste. Ja see mõiste võib tabada kõiki neid, kes julgevad võidelda kommunistlike maade ikkes olevate rahvaste vabaduse eest. Ebameeldiv epiteet, mida nii mõnigi ideeline rahvuslik võitleja kuidagiviisi ei taha kanda, seda enam kus ta teab, et see on tõsiasjadele vale ja ülekohtune.

Kuid siiski jääb probleemiks, kuidas vabadusvõitluses oleks võimalik need kahte komponenti, vene imperialismi ja kommunismi lahutada, sest tegemist on ju kommunistliku vene imperialismiga, millise otsesel tegevusel on toimunud nii vägivaldne anastamine kui ka järgnenud inimsuse vastased terroraktsioonid. Küsimuses ei ole ju üksnes Eesti administratiivne liitmine N. Venemaa külge, vaid ka eesti rahva õiguste röövimine, terroriseerimine ja samuti füüsiliseks hävitamiseks. Vene rahvas kui niisugune vaevalt saab kõige selle eest vastutust kanda, kuna vene rahvas kunagi ei ole vabadel valimistel ja demokraatlike grupeeringute konkurentsis saanud valida oma praegust diktatuurirezhiimi. Selle rezhiimi eest on läände põgenenud miljonid venelased, kes on põgenikud nagu meiegi. Kui ka nende hulgas leidub kunagise "suure ja jagamatu Venemaa" pooldajaid, siis ei saa ka seda üldistada kõigile. Rezhiimi teostajaks on ikkagi vene kommunism, kelle tegevusele on õnnistuse andnud rahvusvaheline kommunism. Kui selles kommunismis on tekkinud erivarjundeid ja grupeeringuid, kes omavahel rivaliseerivad, siis viitab see teatud nõrgenemisele kommunismi monoliitsuse dogmas, andmata aga mingil viisil rahvusvahelisele foorumile N. Liidu poolt ikestatute küsimusi. Kui ikestatud rahvaste eest tuleb võidelda, siis tuleb ikkagi võidelda ikestava rezhiimi vastu, kaasa arvatud tema ideoloogiline eneseõigustus.

KLA

"LÄBIRÄÄKIMISTE AJASTU"

Algus lk. 1

teiste selliste relvadega nagu majanduslik ja poliitiline penetratsioon ja puht sõjalised aktsioonid.

Malcolm Mackintosh leiab, et N. Liidus valitseb praegu mentaliteet, mis pooldab ja taotleb ofensiivi kõigil rinnetel. See ofensiiv algas juba 1966. aastal kuid sai Kesk-Idas 1967. aastal toimunud sõja ja Tshehhoslovakkia kriisi tagajärjel tagasilöökide osaliseks. Nüüd on Kremli juhtkond nendest löökidest toibunud ning on veendunud, et initsiatiiv on tema käes. Kalkuleeritakse, et Ühendriigid on oma võimu kõrgpunkti juba ületanud ning et N. Liidu vägevus ja võimsus kasvab pidevalt. On tõsi, et venelased katsuvad vältida kõiki suuremaid kokkupõrkeid, mis võiksid viia aatomisõjale, kuid sealjuures ilmneb täie selgusega, et Moskva on muutunud oma pealetungil palju julgemaks kui mõned aastad tagasi, mis on tingitud USA mõjuvõimu ja sõjalise tugevuse vähenemisest.

Eriti võib seda näha kohalikkudes konfliktides, kus Moskva käitub kindla üleolekutundega ka nendes piirkondades, kus Ühendriikide huvid on otseselt mängus.

See loomulikult suurendab ka kokkupõrkevõimalusi kahe suurriigi vahel, kuid Kremli välispoliitika eksperdid on kõigi tunnusmärkide järele veendunud, et ameeriklastega võib mängu üsna kaugele viia enne kui nad hakkavad tõsiselt reageerima.

See üleolekutunne on tekitanud Moskvas ka veendumuse, et N. Liidu poliitikutel on võimalik mängi — pidada nendega läbirääkimisi tuumarelvastuse vähendamiseks ja teisest küljest suurendada oma sõjajõudusid Kesk-Ida ja Vahemereruumis, mis on otseselt Ühendriikide huvide vastu.

Samuti tundub, et venelased ei karda läbirääkimiste katkestamist Ühendriikide vaenulise poliitika ajamise pärast Berliinis ja Kagu-Aasias.

Malcolm Mackintosh on ühtlasi veendunud, et venelaste üleolekutunne on teataval määral tingitud ka Ühendriikides praegu valitsevatest sisepoliitilistest segadustest, millega Moskva teeb aga valekalkulatsiooni, kuna ta alahindab ameeriklaste otsustavust ja löögivõimet kui neid ähvardab tõsine hädaoht.

Moskva kombineeritud läbirääkimiste ja surveavalduste tehnika avaldub praegu kõige selgemal kujul Kesk-Idas, kus venelased ühelt poolt nõustusid läbirääkimistega kuid teiselt poolt rikuvad vaherahutingimusi, kindlustades Suessi kanali kallast oma õhutõrje rakettidega. Oma seniste kogemuste kohaselt on nad veendunud, et lääneriigid on valmis läbirääkimisi jatkama ilma et Moskval oleks vaja vaherahu ajal ettenihutatud raketibaase likvideerida.

Kesk-Idas on venelaste suuremaks eesmärgiks saada Egiptust täielikult oma kontrolli alla, mis võimaldab neil Suessi kanali kontrollimise ning kindla baasi rajamise Vahemereruumis.

Oma mõjupiirkonna suurendamisega Põhja-Aafrikas ohustavad venelased tõsiselt kogu Euroopa kontinendi lõunatiiba.

Malcolm Mackintosh ei usu, et venelased taotleksid poliitiliste ja majanduslikkude läbirääkimistega stabiilse olukorra saavutamist ja pinevuse vähendamist Euroopas. Lääne-Saksamaaga ja teiste riikidega toimuvate läbirääkimiste eesmärgiks on ainult oma võimupiiride ettevaatlik ja samm-sammuline laiendamine mis viib lõpuks kogu Euroopa Moskva domineerimise alla. Inglise ekspert on veendunud, et selle eesmärgi saavutamiseks taotleb N. Liit ka päevakorral oleva Euroopa julgeolekukonverentsi korraldamist.

Sellel konverentsil ei ole midagi tegemist julgeolekuga, kuna Moskva üritab nendel nõupidamistel kahte eesmärki: esmajoones tahab ta lääneriikide poolt allakirjutatud dokumenti, milles tunnustatakse Vene ülemvõimu Ida-Euroopas ja teiseks taotletakse mingisuguse poliitilise ja majandusliku nõukogu moodustamist, mis jääks venelaste kontrolli alla.

See võimaldaks Moskval aktiivselt sekkuda Lääne-Euroopa probleemidesse ning häirida isegi ühisturu maade koostööd.

Põllumajanduse ja tööstuse raskused Venemaal pidurdavad teatud määral Kremli poliitilisi manööverid kuid neil ei ole Mackintoshi arvates otsustavat tähtsust N. Liidu majandus on vaatamata raskustele selliselt häälestatud et see võimaldub poliitbüroole vastavalt vajadustele ajada aktiivsemat või tagasihoidlikumat välispoliitikat. Mis puutub N. Liidu ja Hiina vahekordadesse, siis pidurdavad need Moskva agressiivsust, kuid venelased ei pea siiski olukorda niivõrd ohtlikuks ja pingeliseks, et nad jätaksid oma võimupiiride laiendamise plaanid Kesk Idas ja Vahemere ruumis unarusse.

Mackintosh jõuab lõppjäreldusele, et venelastele on president Nixoni poolt väljakuulutatud "läbirääkimiste ajastu" ainult külma sõja jatkamiseks teiste vahenditega.

Ekspert arvab, et ameeriklased võiksid jatkata Moskvaga läbirääkimisi, kuid nad peavad endile selgeks tegema, mida Kreml tahab ja taotleb.

Washington peab katsuma vältida kontsessioonide tegemist ning loobuma kontsessioonide pakkumisest kuigi ta loodab nende abil vahekorda venelastega parandada. Kontsessioonide tegemisest teevad venelased ainult järelduse, et vastane on nõrk ja esitavad uusi nõudmisi uute järelandmiste saamiseks.

Suvisest suusateest

schoses" Eestis (?) tarvitaval metnumbris ära, et "Lomonossov-Le-
Tööstusharuajakiri "Sågverken/sade valvamiseks televisiooni, eeskätt metsatulekahjude äraholdmiseks.

Olevat konstrueeritud eriline TV-objektiiv, millega on valvepunktist näha 25 kilomeetri ulatuses metsaala. Peenike seadeldis olevat Leningradi Metsatehnoloogia Instituudis valmistatud. Sama ajakirja ne. 10 jutustab, et Eestis on suusahooaeg alanud ilma lumeta, kuid suusatajatele on puujäätmetest, mis keemiliselt on prepareeritud, valmistatud suusateed, kus siis treenijad iga päev kümneid kilomeetreid "suusatavad" Libisemine olevat hea ja allamäge saavutatavat kuni 70 kilomeetriline kiirus. Kõike seda ütleb ajakiri lugenud olevat Pravdast...

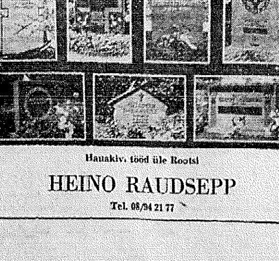

Hauakivi tööd üle Rootsi

HEINO RAUDSEPP

Tel. 08/94 21 77

Dokumente Kremli terrorist

Algus lk. 1

Kodanikuõiguste Kaitseks Nõukogude Liidus" asutajaid.

Kohtu otsus Natalja Gorbanewskaja (kes kahe väikelapse ema) hullumajja paigutamiseks langetati kinniste uste taga ilma kaebealuse või tema omaste juuresolekuta ja ilma tunnustajaid üle kuulamata, sest seda — ja nii — nõudis partei. Kirjeldus Gorbanewskaja saatusest avaldati ajakirjas "Possev" (nr. 4-8,1970).

Põrandaalune kirjastus kannab nimetust "Samisdat" (vastand riiklikule kirjastusele — Gosisdat). Paljundamine toimub kas käsitsi kirjutamise teel või kirjutusmasinal. Üksikud käsikirjad või teoste ärakirjad pääsevad ka üle piiri läänmööda salateed ka Solschenisyni de. Näiteks saadi "Samisdatilt" teoste käsikirjad.

Juulis 1970 avastas KGB ühe "Samosdat" osakonna, mis töötas Leedu pealinnas Vilniuses Pühavaimu kloostris. Leedu kp häälekandjas "Sowjetskaja Litwa" kirjutati siis, et "kloostris kohtusid koolíõpetajad ja raamatukoguhoidjad, et paljundada seal orgiaid ja joominguid." illegaalseid tekste. Lisaks korraldati

Kirjastus "Samisdat" väljaandel ilmusid illegaalselt ka kirjanduslikud ajakirjad "Syntaxis" "Sphinx", "Bumerand" ja "Phönix". Viimase toimetajaiks olid praegu sunnitööl viibivad Ginsburg, Galanskov, Dobrowolski ja Wera Laschkova. Salaliidu "Kommunardide Ühing" väljaandel ilmus põrandaalune poliitiline ajakiri "Kolokol", salaorganisatsiooni "Sotsialism ja Demokraatia" väljaandel poliitiline ajakiri "Tetradj" ja "Sõltumatute Noorte Unooni" väljaandel ajakiri "Molodstj".

Alates 1968. aasta aprillist ilmub kirjutusmasinal paljundatuna ka perioodiline bülletään "Jooksvate Sündmuste Kroonika". 31. augustil 1970 ilmus juba selle bülletääni 15. number. Ka seda bülletääni saavad mõned shveitsi ajalehed.

Bülletään koosneb 24-st kirjutusmasina (õhukesest) paberilehest. Bülletääni peas esineb moto: "Liikumine inimõiguste kaitseks Nõukogude Liidus jatkub". Bülletääni informatsioon on alati ja igati väga aktuaalne.

Näiteks esitab ta kõik poliitilised vahistamised ja protsessid, kirjeldab olukorda karistuslaagreis ja vangimajades. Ka avaldab ta teateid "Samisdati" väljaandel ilmunud tööde kohta. Lisaks esineb selles "Kroonikas" sageli ülevaateid KGB tegevusest ja väljavõtteid KGB-s toimunud ülekuulamiste salaprotokollidest.

Viimati kirjeldati veel KP puhastamist teadlaste linnas Obninskis, vahistamiste lainet Baltimere laevastikus ja rahutusi Usbeki NSV-s, kus Taschenti koondati isegi mitu soomusdiviisi. Kuid ei puudu ka huumorina tunduvad (kuid tõele vastavad) pildid, nagu oli seda Minskis Ohvitseride Maja WC seinal ilutses loosung: "Nõukogude Liidus esineb mõttevabadus ainult selles vaikses kohas."

Kohalik elu

JÖNKÖPING

Hääletlugemine

Rootsi Eestlaste Esinduse Jönköpingi valimispiirkonna hääletlugemine toimub laupäeval, 28. nov. kl. 14-16 Centrumbaaris Bankerydis.

BORAS

"Pärnu" jõulukoosviibimine

Pärnu lipkonna jõulukoosviibimine toimub pühapäeval, 13. dets. algusega kl. 15 KFUM Sjöbo ruumes, Fristadsvägen 104. Linnast tulijail mööduda Sjöbo kirikust ja kohe pärast valgusfoore pöörata paremale põiktänavasse ja siis kohe jälle paremale, kuna sissekäik asub majadebloki tagaküljel. Kõik noored ja vanad on südamest teretulnud. Sissepääs tasuta. Kohvilaud. Kes jõuluvanalt kinki tahab, võtab kaasa nimetu pakikese umbes 3:- väärtuses. Jõuluvana vahendab ka nimelisi kinke.

Pärnu lipkond

GÖTEBORG

Pensionäride jõulupuu

Göteborgi Eesti Pensionäride Ühing korraldab 4. jaan. Eesti Majas eelmiste aastate eeskujul jõulupuukoosviibimise algusega kell 14.00. Kavas on vaimulik talitus, ühislaud jõulutoitudega, vastastikused kinkepakid ja loterii. Ühingu liikmeid pakuni 15. detsembrini kuna vabade lutakse tungivalt kohad ette tellida kohtade jäämisel on võimalus ka külalisi registreerida peale nimetaosavõtt tasuta, külalistele 10:-. Kohtud tähtpäeva. Ühingu liikmetele on tade ettetellimisi võtavad vastu A. Lõuend tel. 44 53 76, J. Nõmme tel. 26 14 17, J. Ugur tel. 47 85 88. Teretulemast! Juh. nimel A. Lõuend.

Õnnetuste Lakewood asub taastama sauna

LAKEWOOD (EPL) — Septembris toimunud korjandusaktsiooniga annetasid kaasmaalsed umbes tuhat dollarit Lakewoodi noortelaagris hiljuti tule läbi hävinud saunahoone asendamiseks uuega. Korjandus jatkub, kusjuures A. Männiku ehitusettevõte on lubanud tasuta omaltpoolt kogu vajalise kivimaterjali ja tsemenditööd. Tules hävinud sauna väärtust arvestati 5 000 dollarile.

See hukkus viimase noortelaagri avamise eel. Tuli oli keriseahju tehtud. Valveta jäänud hoonest kerkinud suitsu märkas õhus juhuslikult laagri piirkonda ületav metsavalve helikopteri piloot, kes alarmeeris tuletõrje, mille lendsalk pani küll tulele piiri kuid hoone oli nii rikutud, et seda tuli valdavalt hävinuks lugeda. Hoone oli tule vastu kindlustamata. Laagri algades purustas suurest vihmast kujunenud kõrgvesi just hiljuti korrastatud tammi paisuseadmed ja supeljärv jooksis tühjaks, nii et laagri algul sauna kõrval puudus noortel ka supelusvõimalus. Sauna põlemist seletati elektriühendustest tekkinud rikkega ning tammi murdumist puht loodusliku õnnetuse läbi. Kui arvestada, et samaaegselt oli laagris katkenud mingi rikke läbi ka telefoniühendus köögihoones asuva aparaadi kaudu ja et pärast laagrit vargad murdsid sisse laagri peahoonesse, viies sealt ära mitmesuguseid kohvikuseadmeid j.m., tekitades kokku ligi 3-tuhande dollarilise kahju, nagu teatati, siis kuhjus lühikesse ajavahemikku seal terve sari õnnetusi ja kuritöid.

Hiljuti murti sissetungijate poolt ka kahe eesti perekonna elamusse. Neist ühe omanik viibis üleöö ära ja sealt viisid vargad ära mitmesuguseid väärtesemeid 800 dollari eest, kuna teises elamus olid elanikud kohal ja ärkasid sissetunginute müra peale, peletades need seeläbi põgenema.

RAAMATURIIUL

EKBAUMI "RISTITANTS"

Lundis ilmus Eesti Kirjanike Kooperatiivi järjekordse proosateosena novembri keskel Salme Ekbaumi uus romaan "Ristitants". Uus raamat on ülimalt aktuaalne, kuna see on esimene eesti teos n.n. dokumentromaani tehnikas. Teose aadestik pärineb tegeliku elu sündmustest tõsieluliste tegelastega ja tõeliselt toimunud konfliktide ümber. Selles saab kirjandusliku läbivalgustuse Kanada eestlaskonda paari aasta eest vapustanud konflikt kodumaaga suhtlemise probleemi taustal. Kuna vaatluste keskpunktiks on autori mina-isik, annab see teosele oma subjektiivse värvingu, kuid loob samas psühholoogiliselt sügavasti läbi tuntud atmosfääri. Autor püüab aga vaatevjisi kõrgemale tõsta mustvalgest äärmusmentaliteedist. Probleemi jatkuv aktuaalsus eestlaskonnale kõigil maadel on põhjustanud raamatu suhtes teatud ootushuvi. Teosele on kaane joonistanud kunstnik Arno Vihalemm

IVASKI "AJALOO AIAD"

Ameerikas professorina töötavalt luuletajalt Ivar Ivaskilt on ilmunud uus kogu "Ajaloo aiad". See on autori kolmas eestikeelne luuleteos. Varasemad kogud olid "Tähtede tähendus" ja "Päev astub kukesammul", mis mõlemad lugejaskonna poolt soojalt vastu võeti. Esimene neist on trükist koguni lõppenud. Uues kogus leiduvad tsüklid "Kalade märgi all", "Pragunenud klaasi elujoonestik", "Mullakoorik kahe päikse vahel", "Surm on üheks vikerkaare värviks" ja "Leinalipp virmaliste virvendusse". Raamatule on kaanekujunduse ja siseillustratsioonid joonistanud kunstnik Abel Lee.

ROMAAN LINDSAARELT

Pärast S Ekbaumi romaani "Ristitants" ilmumist on Eesti Kirjanike Kooperatiivil kavas uus romaan Peeter Lindsaarelt. Teos on autori järjekordne kasarmuromaan ja kannab nime "Õrn Armastus". See käsitleb Eesti iseseisvusaegse Sõjakooli Kadetikompaniis ohvitserikutsele valmistuvate kasvandike seiklusrikast elu rahuaegses miljöös. Selles on edavalt edasi antud sõjakooli omapärane miljöö koos ametlike ja kasvandike omavaheliste traditsioonidega. Intriigi moodustavad distipliinieküsimustes lahkuminevad põhimõtted, erinevad isaloomud kollektiivis ning omavaheline võistlus, taustana olles ajaloolised sündmused riigipeade külaskäikude ja kindral Unti tapmise vastukajade näol. Keskseks tegevusväljaks on Tallinn koos ümbrusega, kuid ka Narva, Rakvere, Paide, Viljandi, Tartu- ja Setumaa. Autori kui endise elukutselise sõjamehe asjatundlikkus tagab vääramatult usaldusväärse kirjelduse.

TEISED LEHED

VÄLISPOLIITILINE "TAANDUMISLAHING"

New Yorgi Vaba Eesti Sõna kommenteerib üha tugevamat pooleholdu UNO-s kommunistliku Hiina liikmeks võtmisele ja rahvusliku Hiina (Formoosa) väljaheitmisele:

"Ühendriikide välispoliitika olukord sarnaneb Vene-Jaapani sõjas vene sõjajõudude ülemjuhataja kindral Kuropatkini saatusele, kes "lahingu lõi ja kodu poole tuli". USA välispoliitikas toimub samuti taganemine internatsionaalse kommunismi ofensiivi eest ja toimuvad ainult taandumislahingud.

USA on seni suutnud takistada Puna-Hiina võtmist UNO liikmeks. Nüüd seistakse peatselt olukorra ees, et tuleb pingutada jõudu mitte Puna-Hiina UNO-sse tuleku, vaid Rahvusliku Hiina UNO-st väljaheitmise takistamiseks.

Nimelt nõuab Puna-Hiina tema UNO astumise tingimusena Rahvusliku Hiina väljaviskamist, sest Mao Tsetung ei tunnusta Formoosa (Taiwani) saareriigi iseseisvust ja loeb seda mandril asuva kommunistliku Hiina territooriumi osaks. Selle diktaadi järgi on kuulekalt seni UNO-s hääletanud juba rida Euroopa mittekommunistlikke riike ja viimati andis Kanada Puna-Hiinale tunnustuse.

Kuidas aga võivad UN-i liikmesriigid, kes uuteks liikmeteks vastu võtavad saja tuhande elanikuga zhung'lipiirkondi, hääletada Rahvusliku Hiina väljalülitamise poolt, kuna see on ometi 14 miljoni elanikuga hästikorrastatud ja kõrge tehnilise ning haridusliku tasemega riik? Seletus on lihtne: alistutakse kommunistliku mõjuvõimu survele."

● **Connecticutis USA-s tähistas 60-a. sünnipäeva muusikapedagoog, dirigent ja organist Leo Virkhaus, kes on Bostoni eesti koorijuhiks ja samal ajal kohaliku ameerika-rootsi koguduse organistiks. Ta on olnud tegev ka heliloojana, olles kirjutanud orkestripalasid, kantaate, koorilaule, soololaule jne.**

Tallinnas surid oktoobrikus Päivi Mikhein, Ants Mitt, Maria Kurell ja Aliide Kurs.

†

Armast vennanaist

Florida Mähe't

* 16.10. 1910

† 23.11. 1970 Torontos

leinavad kurbuses

HELMI
HERTA
MEERI
ELVI
perekondadega

Raudesemed

Algus lk. 1

suurused rauapüriidi konkretsioonid. Leitud rauaräbu hulgas on nii maagi sulatamisel kui raua sepistamisel eraldunud räbu.

Teise leiukohana, mis avastati mullu, esineb Rae rauasulatamise koht. Seegi asub Tallinna lähedal Rae asunduses samanimelise raba serval. Kirjelduses üteldakse, et "Rael asub tõeline rauaaja vabaõhumuuseum, kus ei puudu ajastu koloriiti edasi andvad kivikalmed kõrgel mäeseljandikul ja selle all avarad väljad, heinamaad, ja soo kus juba paar aastatuhat tagasi sündis vili, kari ja raud."

Rae leiukohal toimuvad tänavu uued kaevamised. Senine analüüs näitab et Rae osas on tegemist üldiselt väga algelise sulatusega. Seda kinnitavat suur rauahulk (49 prots) jääkidena kõrvale heidetud räbus. Ka väärib märkimist et üldse pärinevad Eesti vanimad raudesemed kalmetest. Selle põhjustab asjaolu, et kivikalmed on väliselt hõlpsamini üles leitavad kui omaaegsete asulate kohad, millede olemasolu ei ole nähtav.

H-H.

†

Rein Kimber'it

mälestavad

EDGAR KIMBER
abikaasaga
KALJO KIMBER
abikaasaga
VIRGO KIMBER
abikaasaga

†

Armast

Anne Merivoo'd

mälestavad leinas

LEIDA ja ERNST IDLA
DAISY ja INGRID

†

Oma Kultuuritoimkonna liiget

Madis Üürike'st

mälestab sügavas leinas

EESTI KOMITEE

†

Endist Välis-Eesti toimetajat ja juhatuse liiget

Fil. kand.

Madis Üürike'st

mälestavad sügavas leinas

HERBERT IIR
MARTIN KULDKEPP
HEINO LAGUS
HEINRICH LARETEI
perekonnaga
VILLEM SAARSEN
VALEV UIBOPUU

†

Unustamata armast sõpra

Madis Üürike'st

mälestab leinas

ARNOLD ERES

Leinateateid

Tallinnas suri 19 novembril Alma Viires (Veinberg). Kadunu oli iseseisvuse ajal Tallinna Eesti Majandusühisuse peakassapidaja. Matus toimus Rahumäe kalmistul.

†

Armast sugulast

Jaak Kukk'e

leinavad

ARTUR ja MIIA
SILLA

†

Kallist sõpra

Jaak Kukk'e

mälestab kurbuses

RUDOLF KRÖNSTRÖM
perekonnaga

†

Armast sõpra

Jaak Kukk'e

mälestavad kurbuses

OLLI KASK
TAMARA LOOGNA
HILDE ja ARNOLD PUNDI
ELGA RAIEND
AUGUST ja JULIE TAGOVERE
LUDMILLA ja EVALD TAMM
MARTA TOPS
JOHANNES ARO

†

Oma kauaaegset ökonoomi

Jaak Kukk'e

mälestab leinas

STOCKHOLMI
EESTI MAJA KLUBI

†

Head sõpra

Jaak Kukk'e

mälestavad leinas

SANDA ja HERMAN KANN

†

Jaak Kukk'e

mälestab

JOHANNES TUTT
perekonnaga